

Ewa BOŁOZ*

Małgorzata KMAK**

DYNAMIKA KONWERCENCJI POLSKICH WOJEWÓDZTW

Zarys treści: Głównym celem artykułu jest analiza polityki spójności, oraz jej wpływu na dostępne środki społeczne, ekonomiczne i przestrzenne przeciwdziałające nadmiernemu zróżnicowaniu regionalnemu polskich województw. Poddając ocenie problem badawczy należy skupić uwagę na ogólnej polityce rozwoju regionalnego oraz stopień jej wpływu na proces konwergencji (niwelowanie dysproporcji).

Dla celów badawczych przeprowadzono wywiad internetowy, a także sięgnięto po dane zebrane przez Główny Urząd Statystyczny aby wskazać gdzie tkwi problem w zakresie efektywności wdrażania polityki spójności. W ciągu dwóch tygodni 49 osób zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego, w przedziale wiekowym od 18 do 55 lat odpowiedziało na pytania związane z tematyką polityki spójności, polityki regionalnej oraz jednostek samorządu terytorialnego. W połączeniu z danymi GUS wyniki badań wskazują, że problem tkwi w jednostkach terytorialnych zlokalizowanych w granicach województwa. Polityka konwergencji województw podjęta w ramach polityki regionalnej czy też w zakresie polityki spójności często prowadzi do osłabienia wewnętrznych mechanizmów rozwojowych ze względu na zróżnicowanie przestrzennej działalności człowieka. Nie oznacza to jednak, że nie przynosi korzyści. Wyniki badań wskazują, że wpływ jej instrumentów jest widoczny na rynku pracy, w infrastrukturze społecznej, transportowej czy środowiskowej, także w zakresie badań i rozwoju. Dla niwelacji dysproporcji przy jednoczesnym rozwoju województw, należy skupiać uwagę na kompleksowym rozwoju zewnętrznym i wewnętrznym, biorąc pod uwagę zarówno wymiar lokalny jak i regionalny.

Słowa kluczowe: konwergencja, polityka regionalna, województwo, jednostka terytorialna, polityka spójności.

* Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

** Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Wstęp

Współczesna polityka regionalna ma na celu wspieranie poszczególnych obszarów rozwoju, podnoszenie ich konkurencyjności i poprawę warunków życia mieszkańców. Jest elementem ogólnej polityki państwa i stanowi formę jego interwencji, przy czym fundamentem jest spójność. Celem podjętych badań jest ocena polityki spójności pod względem jej efektywności na terenie województwa małopolskiego. Trzonem podjętej analizy jest polityka regionalna, implikująca konwergencję województw. Tezą główną jest przekonanie autorek iż polityka spójności wpływa na aspekty: społeczny, ekonomiczny i przestrzenny.

Wykorzystanie środków przeciwdziałających nadmiernym zróżnicowaniom regionalnym to jeden z wielu priorytetów Unii Europejskiej zawartych między innymi w Traktacie Rzymskim i Traktacie Amsterdamskim¹. Tak opisana spójność obejmuje trzy segmenty: społeczny, ekonomiczny i przestrzenny. W dokumentach wspólnotowych charakteryzowane są one w sposób ogólny i uproszczony. Segment społeczny został opisany przy pomocy wskaźników takich jak wykształcenie, aktywność społeczna i polityczna, a także przez skalę bezrobocia. Aspekt ekonomiczny określono poziomem produktu krajowego brutto w przeliczeniu na mieszkańca oraz ogólnym stanem gospodarki. Za aspekt przestrzenny uznano charakter systemu osadniczego, dostępność komunikacyjną oraz wykorzystanie posiadanych walorów. Charakterystyka polskich regionów w kontekście polityki konwergencji wymaga analizy szerszej liczby czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy regionów.

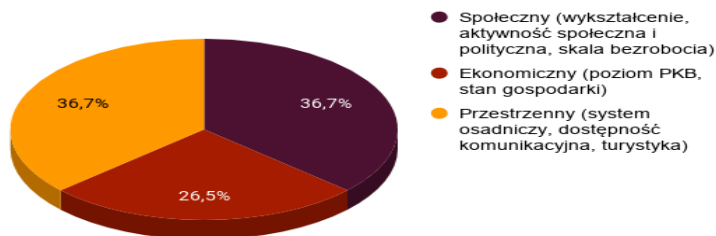
Małopolska – konwergencja czy dywergencja? (aspekt empiryczny)

Analiza wybranych determinantów procesu konwergencji pozwoli ocenić efektywność wpływu instrumentów polityki regionalnej oraz określić jej kierunek rozwoju. W tym celu przeprowadzono ankietę internetową na grupie 49 osób dorosłych, w wieku od 18 do 55 lat zamieszkujących tereny województwa małopolskiego. W ciągu dwóch tygodni respondenci udzielali odpowiedzi na zawarte w ankiecie pytania. W badaniu wzięło udział 38 kobiet (77,6%) oraz 11 mężczyzn (22,4%), wśród których najliczniejszą grupę stanowiły kolejno: osoby z wykształceniem średnim (65,3%), wyższym (30,6%), zawodowym

¹ J. Babiak, *Polityka strukturalna jako czynnik wyrównywania dysproporcji rozwojowych krajów Unii Europejskiej*, (w:) J. Babiak (red.), *Fundusze Unii Europejskiej – doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Studio Emka, Warszawa 2006, s. 15.

i podstawowym (2%). Analizując problem badawczy jednym z zadanych pytań zadaniem było sprawdzenie, który czynnik najbardziej może wpływać na rozwój regionalny polskich województw. Odpowiedzi nie wskazały jednoznacznej odpowiedzi. W obszarze polityki regionalnej nie jest możliwe określenie, który z czynników jest najsilniejszy, gdyż każdy z nich ze sobą współpracuje, wszystkie są od siebie zależne i względem siebie komplementarne.

Rysunek 1. Czynniki wpływające na rozwój regionalny polskich województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych n=49.

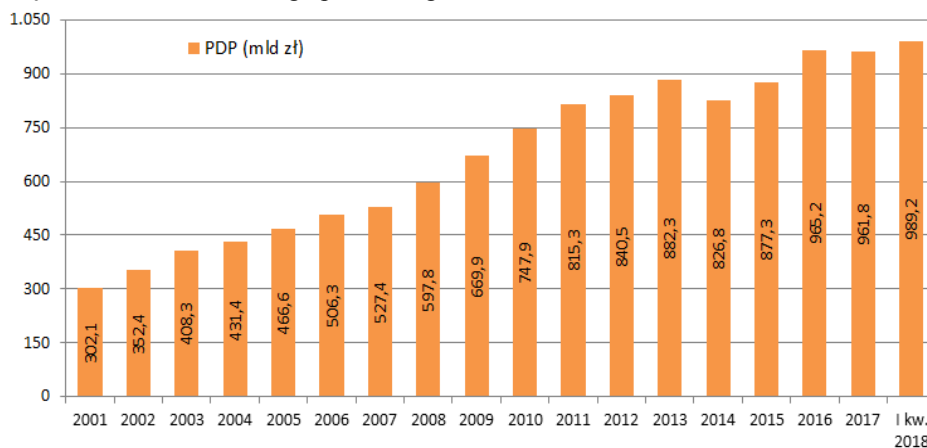
Polityka regionalna, a w jej zakresie polityka konwergencji, realizowana jest nie tylko przez administrację rządową, ale przede wszystkim przez samorząd województwa. Skuteczność jego działań w istotnym stopniu zależy od komplementarności i partnerstwa polityki danego układu terytorialnego względem polityki regionalnej państwa i innych podmiotów. Polityka rozwoju regionalnego polega na harmonizowaniu działań oraz niwelowaniu sprzeczności drogą dialogu i negocjacji. Polski przykład wskazuje przynajmniej kilka podmiotów uczestniczących w tym działaniu, również wybranych przez respondentów [Unia Europejska (69,4%), miasta (46,9%), powiaty (63,3%), gminy (32,7%), podmioty gospodarcze (18,4%), organizacje (26,5%), grupy obywatelskie (14,3%)].

Kompetencje polityki regionalnej, polityki konwergencji, polityki spójności i rozwoju regionalnego zachodzą na siebie, co powoduje rozmywanie odpowiedzialności za działania, a w konsekwencji obniża ich efektywność. Najczęstsze dyskusje nad skutecznością polityki konwergencji, wynikają z braku odniesień normatywnych co do jej przedmiotu oraz stosunkowo krótkiej tradycji funkcjonowania w obszarze polskiej przestrzeni regionalnej.

Podstawą badań nad konwergencją polskich województw jest analiza procesu i polityki w zakresie dwóch obszarów: konwergencji zachodzącej w skali województwa jako regionu oraz dywergencji w skali jednostek terytorialnych zlokalizowanych w granicach województwa. Wraz ze wzrostem po-

ziomu gospodarczego następuje pogłębienie różnic wewnątrzregionalnych. Jednostki terytorialne wchodzące w skład polskich województw z różną siłą wpływają na wartość parametru konwergencji, a zatem mają inną szybkość konwergencji w stosunku do poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego dla całego województwa. Istnieją pewne zmienne, które mają wpływ na szybkość procesu. Będzie ona wzrastać, jeżeli wartości tych zmiennych będą zbliżone we wszystkich krajach należących do badanej grupy. Czynniki reprezentujące inwestycje w kapitał ludzki i akumulację wiedzy mają duże znaczenie dla szybkości procesu konwergencji warunkowej. Zbliżone tempo przyrostu liczby ludności, podobna stopa inwestycji w kapitał rzeczowy oraz takie same nakłady na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca przyspieszyłyby zjawisko konwergencji. Osiągnięcie poziomu zasobności jednostek zamożnych w Polsce wymaga przeznaczania znacznych nakładów finansowych na takie dziedziny jak ochrona zdrowia, edukacja i działalność badawczo-rozwojowa. Podniesienie wydatków na wymienione cele, konieczne do istotnego przyspieszenia konwergencji gospodarczej, nie jest łatwe w przypadku województw, które napotykają na znaczne ograniczenia związane z deficytem budżetowym i długiem publicznym. Zgodnie z danymi zebranymi przez Ministerstwo Finansów państwowy dług publiczny na koniec I kwartału 2018 roku wzrósł o 2,8% w stosunku do końca 2017 roku².

Rysunek 2. Wielkość długu publicznego

Źródło: Ministerstwo Finansów, <https://www.finance.mf.gov.pl/zadluzenie-sektora-finansow-publicznych>

² Ministerstwo Finansów, <https://www.finance.mf.gov.pl/zadluzenie-sektora-finansow-publicznych> (01.08.2018).

W Polsce najważniejsze czynniki dla rozwoju gospodarki ulokowane są w największych miastach³. W założeniu proces metropolizacji miał za zadanie rozbudzić potencjał rozwojowy regionów. Przykład województwa małopolskiego wskazuje kierunek zmian relacji pomiędzy metropolią i regionem, które ulegają ograniczeniu i osłabieniu na rzecz intensyfikowania wzajemnych kontaktów pomiędzy metropoliami. W regionie występuje zjawisko polaryzacji przestrzennej pomiędzy centrami i peryferiami. Polaryzacja postępuje pomimo wysiłków podejmowanych na rzecz wyrównywania dysproporcji rozwojowych. Co więcej, pogłębia się ona ze względu na koncentrację procesów rozwojowych w aglomeracjach. Pomniejsza to rolę powiatów pozbawionych wielkich miast. Polityka regionalna w Polsce realizowana jest dwutorowo: z jednej strony przez administrację rządową, z drugiej – przez samorząd danego województwa⁴. Tworzenie warunków dla rozwoju regionów i ich wspieranie należą do podstawowych obowiązków państwa. Podstawę rozwoju stanowi to, co dany obszar ma specyficznego do zaoferowania i w czym może być konkurencyjny w stosunku do innych. Polityka regionalna kształtuje procesy rozwoju regionu. Gdzie zatem kończą się kompetencje polityki regionalnej i gdzie zaczyna obszar działania polityki konwergencji?

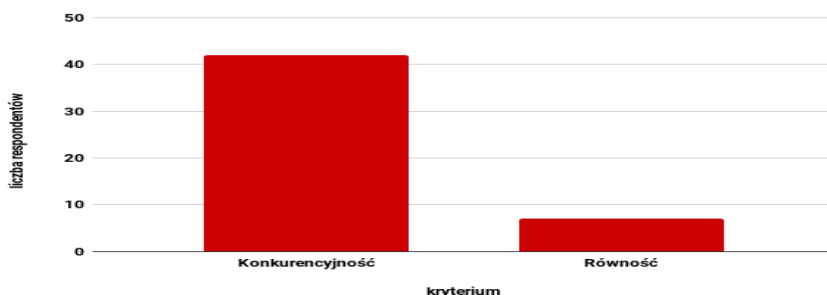
Celem polityki regionalnej jest długookresowy stabilny rozwój społeczno-gospodarczy osiągniany nie tylko poprzez tworzenie ekonomicznych fundamentów rozwoju, ale również poprzez respektowanie jego społecznych uwarunkowań. Polityka spójności Unii Europejskiej wydaje się sprzyjać konwergencji PKB na osobę pracującą w regionie⁵. Zatem sprzeczność pomiędzy czynnikami warunkującymi szybki rozwój gospodarczy a realizacją celów polityki spójności nie jest bezwzględna. Rozwój poprzez konwergencję społeczno-ekonomiczną może pozostawać w konflikcie z krótkookresowymi korzyściami biznesowymi. Równość gospodarcza przeszkadza konkurencyjności oraz efektywności. Procesu tego nie należy postrzegać jako destrukcyjnego dla regionu, ponieważ narastanie nierówności często bywa przejawem wzrostu gospodarczego. Wniosek ten jest zbliżony z opinią respondentów, zdaniem których wzrost bardziej wpływa na konkurencyjność (85,7%), w porównaniu do równości (14,3%).

³ E. Chądzyńska, *Powiązania funkcjonalne dużego miasta i aglomeracji z otoczeniem regionalnym w kontekście dostępności przestrzennej (przykład Szczecina)*, „Studia Miejskie”, t. 14, 2014, s. 28.

⁴ S. Kisiel, *Nieprawidłowe wykorzystanie środków unijnych. Aspekty prawno-kryminologiczne*, Olsztyn 2014, s. 55-57.

⁵ A. Klasik, *Strategia konkurencyjna regionu*, (w), A. Klasik, F. Kuźnik (red.), *Zarządzanie strategiczne rozwojem lokalnym i regionalnym*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2001, s. 40.

Rysunek 3. Kryterium mające większy wpływ na wzrost poziomu gospodarczego województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych n=49.

W polskich województwach najlepiej rozwinięte jednostki terytorialne, to ośrodki najbardziej spolaryzowane. Wyrównywanie różnic w rozwoju (zwiększenie spójności) oraz inicjowanie procesów rozwojowych, implikujących wzrost gospodarczy to dwa główne cele polityki regionalnej z perspektywy wspólnoty, kraju i regionu. Pierwszy z nich jest również celem polityki konwergencji, chociaż te działania prowadzić mają nie tyle do równości, co do niwelowania nierówności. Wyjaśnienia wymaga interakcja polityki konwergencji i konkurencyjności wewnątrzregionalnej. Na bazie takich wątpliwości pojawia się pytanie, komu pomagać – bogatym, by zoptymalizować wykorzystanie środków i możliwości, którymi już dysponują, czy biednym na ogół mniej efektywnym. Wybierając pierwsze rozwiązanie, wzrost zróżnicowań jest nieunikniony.

Postulat współpracy i komplementarności w skali regionalnej nabiera szczególnego znaczenia. Na poziomie administracji publicznej polityka konwergencji nie może być efektywna bez planowania przestrzennego i gospodarczego, zarządzania oraz społecznej i ekonomicznej myśli naukowej. Współczesne badania regionalne wykazują, że tak trudne do przewyciężenia zróżnicowanie regionów, ich bieda lub bogactwo gospodarcze znacznie lepiej wyjaśniają charakterystyki społeczności tych regionów aniżeli parametry ekonomiczne. W studiach nad efektywnością polityki konwergencji i pozostałych polityk o charakterze prorozwojowym znaczenia nabierają pojęcia takie jak: kapitał społeczny, potencjał kulturowy czy kapitał moralny.

Polityka konwergencji podjęta w polskich województwach w ramach polityki regionalnej czy też w zakresie polityki spójności jest nieskuteczna. Głównym celem wymienionych polityk nadal jest wyrównywanie dysproporcji strukturalnych w rozwoju Polski jako sumy regionów – województw oraz w rozwoju Wspólnoty Europejskiej jako sumy regionów – państw członkowskich. Po-

mniejszane jest znaczenie efektywności wymienionych polityk wewnątrz województwa. Za główny instrument polityki konwergencji uznano fundusze strukturalne. Działania na rzecz odgórnego niwelowania różnic rozwojowych są nieskuteczne ze względu na to, że przyczyniają się do osłabienia wewnętrznych mechanizmów rozwojowych. Na poziomie regionalnym odgórne koordynowanie rozwoju może pociągać za sobą spadek zaangażowania samorządu wojewódzkiego, a także społeczeństwa. Dużym zaskoczeniem jest fakt, iż prawie 50% respondentów uważa, że nie ma wpływu na rozwój swojego regionu. Konwergencja całkowita województwa jest niemożliwa ze względu na zróżnicowanie przestrzennej działalności człowieka. Nie oznacza to jednak, że polityka niwelacji dysproporcji społeczno-gospodarczych staje się zbędna. Respondenci zauważają zmiany jakie zachodzą w rozwoju miast i wsi. Upatrują je m.in. w budowie, przebudowie dróg (87,8%), poprzez remonty budynków (51%), czy nowe inwestycje (69,4%). Konwergencja jest procesem ulegającym stałym przeobrażeniom. Identyfikacja wskaźników wzrostu oraz monitorowanie procesów konwergencyjnych i dywergencyjnych są kluczowymi kwestiami dla efektywności polityki rozwoju regionalnego⁶. Za podstawowe czynniki wzrostu uznaje się: akumulację kapitału fizycznego i ludzkiego, pracę i postęp techniczny. Wspólnotowa polityka spójności przynosi polskim regionom korzyści. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 24.07.2018 roku, stopa bezrobocia zmniejsza się. Porównując dane z roku 2017 jej wartość spadła o 1,6%⁷. Zatem wpływ polityki regionalnej jest widoczny na rynku pracy, w infrastrukturze społecznej, transportowej czy środowiskowej, także w zakresie badań i rozwoju, przemian obszarów wiejskich oraz na przykładzie potencjału przedsiębiorstw i przedsiębiorczości. Wsparcie zewnętrzne nie zastąpi jednak czynników rozwoju endogenicznego, chociaż jest istotnym impulsem rozwojowym. Istotnymi choć niedocenianymi instrumentami w procesie konwergencji polskich województw jest postęp techniczny oraz skuteczna promocja. Promocja jest narzędziem dostępnym dla wszystkich podmiotów i jednostek terytorialnych w województwie, zależy w sposób istotny od nakładów na sektor B i R, a co za tym idzie od kapitału ludzkiego. Dane GUS z 2016 roku wskazują, że istnieje duża różnica między województwami w nakładach finansowych na sektor badań i rozwoju. Najmniejsze nakłady występują w województwie lubuskim (83,8 mln zł), a największe w województwie mazowieckim

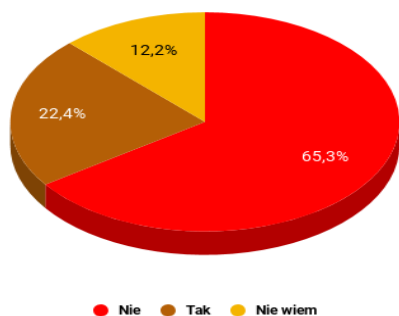
⁶ T. Doroczyński, *Ekonomiczne przesłanki realizacji unijnej polityki spójności*, (w:), M. Bańka, F. Gołembski, *Fundusze Unii Europejskiej a rozwój społeczno-gospodarczy Polski*, Warszawa 2010, s. 13-14.

⁷ Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2018,4,1.html> (01.08.2018).

(6573,4 mln zł)⁸. Dysproporcje te wynikają między innymi z różnic poziomu rozwoju poszczególnych regionów.

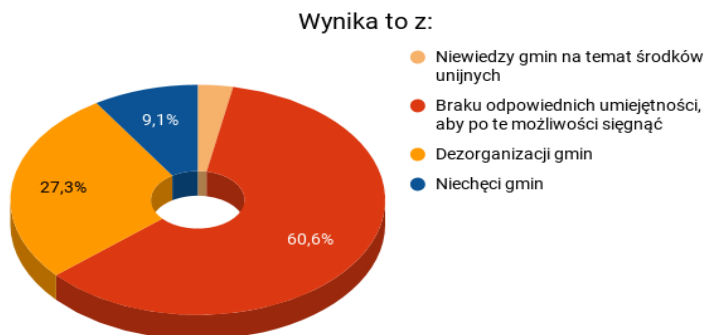
Tłem logistycznym rozwoju powinna być skuteczna strategia promocyjna województwa jako całości oraz możliwości wpływu na jej kształt każdej z osobna jednostki terytorialnej wchodzącej w jego skład. Z przeprowadzonych badań wynika, że w tej kwestii najgorzej wypada gmina.

Rysunek 4. Czy uważasz, że gminy potrafią w pełni wykorzystać możliwości (fundusze, polityka spójności) jakie oferuje Unia Europejska do celów rozwojowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych n=49.

Rysunek 5. Wady gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych n=49.

⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wykres> (01.08.2018).

Wykresy 4 i 5 przedstawiają jak podzielone są opinie ankietowanych na temat gmin. Według 65,3% respondentów gminy nie realizują skutecznej polityki rozwoju, ich zdaniem wynika to głównie z braku odpowiednich umiejętności gmin i nieznanności możliwości rozwoju. Zatem, gmina źle wpływa na strategię promocyjną województwa, a z tym pogłębiają się różnice między nimi.

Zakończenie

Symulacje trendów rozwojowych, które w kontekście 2020 r. mają szczególne znaczenie dla kształtowania interwencji publicznej w ramach kolejnej perspektywy finansowej, a także Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, wskazują: jakość kapitału ludzkiego, innowacyjność i konkurencyjność regionu oraz siłę turystyki, jako czynniki odgrywające szczególnie ważną rolę w gospodarce polskich województw. Są to endogeniczne przewagi województwa, wokół których można budować przyszły rozwój, rozpoczynając od gmin. Przesłanki tak pojętego zrównoważonego rozwoju powinny być wprowadzane komplementarnie oraz systematycznie, a do 2030 r. stanowić stymulator zmian społeczno-gospodarczych o charakterze konwergencyjnym.

Problematyka konwergencji oraz rozwoju gospodarczego i społecznego jest podstawowym celem polityki regionalnej UE. Dlatego badania nad konwergencją i nierównościami na poziomie regionu i kraju w Polsce powinny mieć wymiar unijny, w którym pozostałe regiony krajów członkowskich UE i ich jednostki byłyby zarówno podmiotami badania, jak i układem odniesienia dla polskich struktur terytorialnych. W nowej analizie należałoby wziąć pod uwagę niejednorodność organizacji i prowadzić ją w różnych układach przestrzennych. Polskie województwa posiadają predyspozycje rozwojowe, jednak warunkiem ich efektywnej eksploatacji są odpowiednio zarządzane polityki, które uczynią z nich regiony, połączone rozwojem opartym na nowoczesnych technologiach z poszanowaniem tradycji.

Bibliografia

1. Babiak J., *Polityka strukturalna jako czynnik wyrównywania dysproporcji rozwojowych krajów Unii Europejskiej*, (w:), J. Babiak (red.), *Fundusze Unii Europejskiej – doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Studio Emka, Warszawa 2006.
2. Chądzyńska E., *Powiązania funkcjonalne dużego miasta i aglomeracji z otoczeniem regionalnym w kontekście dostępności przestrzennej (przykład Szczecina)*, „Studia Miejskie”, t. 14, 2014.
3. Churski P., *Obszary problemowe w Polsce z perspektywy celów polityki regionalnej Unii Europejskiej*, Włocławek 2004.
4. Dorożyński T., *Ekonomiczne przesłanki realizacji unijnej polityki spójności*, (w:), M. Bańka, F. Gołębski, *Fundusze Unii Europejskiej a rozwój społeczno-gospodarczy Polski*, Warszawa 2010.
5. Działek J., Skalska O., *Raport z badania podaży w Małopolsce realizowanego w ramach projektu Wzmacnianie regionalnej strategii innowacji – RIS Małopolska*, Kraków 2006.
6. Gawlikowska-Heuckel K., *Wzrost gospodarczy a procesy konwergencji i polaryzacji regionalnej*, Sopot 2002.
7. Gawlikowska-Hueckel K., *Procesy rozwoju regionalnego w Unii Europejskiej. Konwergencja czy polaryzacja?*, Gdańsk 2003.
8. Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2018,4,1.html> (01.08.2018).
9. Główny Urząd Statystyczny, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wykres> (01.08.2018).
10. Kisiel S., *Nieprawidłowe wykorzystanie środków unijnych. Aspekty prawnokryminologiczne*, Olsztyn 2014.
11. Klasik A., *Strategia konkurencyjna regionu*, (w:), A. Klasik, F. Kuźnik (red.), *Zarządzanie strategiczne rozwojem lokalnym i regionalnym*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2001.
12. Ministerstwo Finansów, <https://www.finanse.mf.gov.pl/zadluzenie-sektora-finansow-publicznych> (01.08.2018).
13. Piontek B., *Koncepcja rozwoju zrównoważonego i trwałego Polski*, Warszawa 2002.
14. Szlachta J. (red.), *Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego*, Warszawa 2000.
15. Tomaszewski K., *Regiony w procesie integracji europejskiej*, Kraków 2007.
16. Tondl G., *Convergence after divergence? Regional Growth in Europe*, Wien-New York 2001.

CONVERGENCE DYNAMICS IN POLISH VOIVODSHIPS

The main aim of this article is to analyze cohesion policy and its impact on available social, economic and spatial resources that counteract excessive regional differentiation of Polish voivodships. When assessing the research problem, it is necessary to focus attention on the general policy of regional development and its impact on the convergence process (reducing disparities).

For research purposes, an internet interview was conducted, and the data collected by the Główny Urząd Statystyczny (GUS) were used - to indicate where the problem is in the field of effective implementation of cohesion policy. Within two weeks, 49 people who live in the Małopolskie Voivodeship, in the age range 18 to 55, answered questions related to the policy of cohesion policy, regional policy and local government units. In combination with GUS information, research results indicate that the problem is in territorial units located within the province. The survey also reveals that the biggest setback in the effective implementation of the cohesive politics is the way local territorial autonomies function. In Poland, however, local governments have not yet established the two-fold purpose. This means the process of convergence cannot be seen as success, and very often it actually brings quite opposite effects. Although total convergence of voivodship is impossible due to the territorial differences, some positive influence of the convergence can be seen in other areas of social life, e.g.: social, transport or environmental infrastructure or employment. In order to maintain the constant growth and development of all voivodships in Poland, both local and regional governments need to focus on the implementation of 'growing together' through internal and external development.

Key words: convergence, regional politics, voivodship, local territorial autonomies, cohesive politics.